

- ה. התחייבות הכתובה היא חיוב מידי, וזמן הפרעון הוא כשתאלמן או תתגרש.
- ו. האם ומתי מעכשיו מבטל טענת אסמכתא, ובכתובה שחיובה חל מיד אבל לא כתוב במפורש מעכשיו, האם נדון כמעכשיו, ואין בזה אסמכתא.
- ז. התחייבות הכתובה היא התחייבות החלטית, ורק המיתה מפקיעה את החיוב או משום שבעלה יורשה, או משום שבכה"ג לא יוכל להתקיים לכשתנשאי לאחר, והסברת הדברים שחיוב הכתובה זה ממהות הנישואין ולפי"ז גם תוספת יכולה להיות. נידונית ככתובה עצמה.
- ח. במקום דגזים והוי אסמכתא, האם חייב לשלם את החלק שאינו אסמכתא, ואם נדון את חיוב הכתובה המוגזמת כאסמכתא, איזה חלק מהסכום נחשב כהתחייבות סבירה שאין בה דין אסמכתא.
- ט. לשונות שטר כתובה המבטלים אסמכתא.
1. דלא כאסמכתא נחלקו הפוסקים. ובנדון דידן שאפשר לפרש דלא כאסמכתא אפשר לפרשו שלו שוה נשואין אלו גם סכום כזה, א"כ אולי יועיל לשון זה לכו"ע.
2. המתחייב בנדר או בשבועה לקיים את האמור הכתובה, והאם במקרה שכלול בשבועה גם התחייבות שאין יכול להשאל עליהם רק ברשות ב"ד, אולי כולם מודים דבכה"ג מהני השבועה דלא הוי אסמכתא.
- י. החיוב התוספת והנדוניה נכתבים כאחד. אולי זה מבטל דין אסמכתא.
- יא. חיוב על הבי"ד לפסוק ולהטיל פשרה על בעלי הדין.

בגדרי חיוב מזונות כסות ודירה הרב זלמן נחמיה גולדברג

- א. חיוב המדור הוא בכלל חיוב הכסות, וכן כלי אכילה הביא הרמב"ם שזה מחיוב הכסות.
- ב. יש נפק"מ אם מדור בכלל כסות או מזונות, אם נאמר שבאיני ניזונית ואיני עושה יש לה כסות ואין לה מזונות, דכסות דאורייתא ומזונות דרבנן. ובאור הך דכתב הרמב"ם שחיוב מזונות הוי מדין תנאי כתובה, והרי הרמב"ם סובר שמזונות דאורייתא, ודברי הסמ"ע בנדון.
- ג. באור אחר בנפק"מ שבין עיקר הדין לתקנה, שמדאורייתא מצוה כל יום לתת לאשה מזונות. ובתקנה התווסף שעבוד ממון בשעת הנישואין לכל זמן שהיא נשואה, אלא דהשעבוד הוא לקיים את המצוה. וכשאין מצוה אין גם את השעבוד.
- ד. לפי הנ"ל די ש מצוה המתחדשת כל יום, א"כ יל"ע כיצד מהני מחילה על

מזונות, והרי א"א למחול על דבר שלא בא לעולם. וחיוב המזונות של יום
 המחר עדיין לא חל. וישוב הקושיא לפי הסברא דמחילה כפרעון.

ה. הרחבת הדברים בענין מחילה כפרעון, וכיצד נעשה המחילה כפרעון.
 ו. שיטת הרכיב"ם שמוחלת כתובתה. אין לה מזונות ואפי' מחיים, למרות
 שהרכיב"ם סובר שמזונות דאורייתא. ושיטת הרא"ש שמוחלת כתובתה יש
 לה מזונות מחיים, למרות שסובר שמזונות דרבנן. והסבר הדברים שזה
 תלוי בזה.

ז. לסוברים שמזונות דרבנן וכסות דאורייתא, האם כל חיוב הכסות הוא רק
 מכח התורה, או דלמא רבנן תקנו ג"כ חיוב, וחיוב זה הוא שמשעת
 נשואין מחויב כסות של כל ימיה. ואולי גם החיוב מן התורה חל בשעת
 הנשואין לכל ימיה.

ח. בחיוב מזונות וכסות יש להסתפק האם החיוב הוא לתת לאשה דברים אלו,
 והאשה קונה אותם, או שהחיוב לתת לה אוכל או כסות ששייכים לו, והוא
 נשאר בעלים על זה. והאם יש להוכיח מהך "דצמצמה והותירה מאלו
 המזונות הרי אלו של הבעל" שהבעל לא מקנה לאשה את הממון או את
 המזונות, וכן יש לדון מהך דמותר בלאות לאשה, כדי שתתכסה בהן בימי
 נדתה. ואם נאמר שהכסות שייכת לאשה מעיקר הדין, א"כ מדוע בעינן
 לסברות שמותר בלאות לאשה. ובדברי הב"ש מוכח שהאשה קונה את
 הכסות, ובספיקת הרשב"א אם הבעל יכול למשכן בגדי אשתו. לכאורה
 מוכח דיש סברא שהכסות שייכת לבעל, ולכאורה מהך דבגרושה לא שמין
 לה בגדי חול מוכח שהיא קנתה את הבגדים.

ט. באור דברי הרע"א דאשה נחשבת כשוכר דירה שגרה בה, ואעפ"כ אינה
 יכולה לקנות מטלטלין הנמצאים שם בקנין חצר, ואינה נחשבת מוחזקת
 במטלטלין. ובאור החלוק בגרושה בין בגדי חול לבגדי שבת, ומדוע שמין
 בגדי שבת אם נאמר שהאשה קנתה את הכסות, ובהך דבעל חוב אין גובה
 מכסות חול, רק בחיי הבעל אבל לאחר מותו גובים. והאם יש בזה הבדל
 בין תבעה כתובתה, ובין לא תבעה כתובתה. ובע"ח שכא לגבות מאלמנה
 האם גובה בגדי שבת, והוכחה לסברא דאשה זוכה במדור עצמו מהדין
 שיורשים שמכרו מדור אלמנה לא עשו כלום.

י. באומרת איני נזונית ואיני עושה, אפי' אם נאמר שאין לה מדור יש לדון
 האם גם מפסידה זכות לגור בדירה שלה שלבעל יש בה דין נכסי מלוג.

יא. באשה שנשאת בנשואין אזרחיים, האם יש לה זכות מזונות, ואם נימא
 שחוששין לקידושין, והוי קידושי ודאי, משום אין אדם עושה בעילתו
 בעילת זנות, האם קידושין אלו מחייבים מזונות. ולכאורה אפשר לחייב

מזונות דהוי כשכר מלאכה, וכסברת הקצוה"ח סי' קמ"ג. ואם נהוג לתת מזונות בנשואין אזרחיים, א"כ נחשב כאלו שכרה על דעת שיתן מזונות. והסבר מדוע לפי"ז צריך קנין על תוספת כתובה, ולא ליהוי כשכירות, ובהך דמומרת שנשאת לגוי שסובר השבות יעקב שאפשר למכור לה חמץ. הוכחה לדברי האבני מלואים שגם בנשואין גמורים אפשר להתחייב מדין שכירות. ^{04/09/2018}

שעור צדקה במזונות ילדים

הרב חגי איזירר

- א. שעור חומש, ושעור ב' או ג' למאה.
- ב. תקנת אושא עד חומש הוי גם הגבלה.
- ג. שיטת הרמב"ם בפי' המשנה, דמשמע מדבריו דחומש הוי חיוב גמור, ואפי' מדאורייתא, ויותר מחומש יכול לתת ממדת חסידות.
- ד. שיטת הרמב"ם ביד החזקה כשהנותן ידו משגת, חייב לתת לעני כפי מחסורו, ואין הגבלה של חומש. ורק כשאין יד הנותן משגת, נאמר השעור של חומש למצוה מן המובחר. ושעור של עשירית לאדם בינוני.
- ה. גדר חומש לפי ה"יפה מראה". אפשר לומר שלתת לעני די מחסורו מחוייבים גם ביותר מחומש אם יד הנותן משיגה אלא שבמקרה כזה יכול הנותן לטעון שגם שאר בני העיר ישתתפו עמו.
- ו. החפץ חיים הביא להלכה, דאם יודע על עניים בעיר, מחוייב חיוב גמור לתת עד חומש. אבל כשאין ידוע לו שיש עניים גמורים בעיר, הרי חיובו עד חומש הוא מידה יפה. בטור ובשו"ע פסקו כדברי הרמב"ם ביד החזקה. שבידו משגת מחויב גם יותר מחומש, וכשאין ידו משגת, מצוה מן המובחר לתת חומש, ומידה בינונית אחד מעשרה.
- ז. כשיש עוד אנשים הראויים לתת צדקה. אפשר לומר שאין היחיד מחויב לתת די מחסורו לעני, ויכול לצרף אחרים עמו.
- ח. מחלוקת הפוסקים בחיוב צדקה שמחויב האב לבניו, האם יכול להטילו על אחרים.
- ט. ישוב סתירת פסקי השו"ע, שביו"ד פסק שכופין את האב לפרנס בנו העני, ואפי' הוא גדול. ובאהע"ז פסק שכופין אדם אמיד לזון את ילדיו עד שיגדלו. ומשמע שאחרי שגדלו אין הוא מחוייב לזונם.
- י. בכפיה על הצדקה, האם הוא מחמת הלאוין בלבד, או שגם על העשה יש כפיה, כיון שזה עשה שיש עמו לאוין.